

Arrest Hoge Raad 24-12-2021 (box 3): hoe te handelen

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	2
2.	Het arrest van 24 december 2021	2
2.1.	Feiten	2
2.2.	Wettelijke regeling box 3.....	3
2.2.1.	Wettelijke regeling box 3 t/m 2016	3
2.2.2.	Wettelijke regeling box 3 vanaf 2017	4
2.3.	Uitspraak Rechtbank Gelderland.....	5
2.4.	Conclusie A-G Niessen.....	5
2.5.	Arrest van de Hoge Raad	6
3.	Belang voor de adviespraktijk.....	7
3.1.	De jaren vóór 2017	7
3.2.	De jaren vanaf 2017.....	9
3.2.1.	Aanslagen waartegen bezwaar is aangetekend	10
3.2.2.	Aanslagen die al wel onherroepelijk vaststaan	12
3.2.3.	Aanslagen die nog niet onherroepelijk vaststaan.....	14
3.2.4.	Aangiften over 2017 en latere jaren die nog moeten worden ingediend	16
3.2.5.	Voorlopige aanslagen inkomstenbelasting 2022.....	17
3.2.6.	Samenvatting	17
4.	Wanneer is actie wenselijk	18
5.	Aangekondigd nieuw regime box 3	20
6.	Ten slotte	21
7.	Conclusie	23

1. Inleiding

Op 24 december 2021 heeft de Hoge Raad een arrest¹ gewezen dat belangrijk is voor de fiscale adviespraktijk. Het betreft de box 3-heffing, die volgens de Hoge Raad onder omstandigheden in strijd is met art. 1 van EP² (het recht op ongestoord genot van eigendom) in combinatie met art. 14 EVRM³ (het verbod op discriminatie). In deze RB-notitie wordt het arrest behandeld, maar vooral het belang ervan voor de fiscale adviespraktijk: hoe dient een belastingadviseur naar aanleiding van dit arrest om te gaan met de vermogensrendementsheffing van box 3 in de inkomstenbelasting bij cliënten?

2. Het arrest van 24 december 2021

2.1. Feiten

1. De procedure betreft de jaren 2017 en 2018.
2. Een echtpaar had de volgende vermogensbestanddelen:

Vermogensbestanddeel	2017	2018
Bank- en spaartegoeden	€ 807.895	€ 919.995
Aandelen en obligaties	€ 1.983	€ 61.795
Overige vorderingen en contant geld	€ 89.937	€ 69.737
Onroerende zaken in NL	€ 121.180	€ -
Overige bezittingen	€ 6.082	€ 6.554
Totaal	€ 1.027.077	€ 1.058.081

3. Die leidden in 2017 en 2018 volgens de wettelijke bepalingen tot de volgende verschuldigde inkomstenbelasting in box 3: € 12.705 en € 11.969. Dit, uitgaande van een forfaitair rendement van ongeveer € 40.000.
4. Het werkelijk behaalde rendement over de jaren 2017 en 2018 was echter slechts respectievelijk € 6.612 en € 3.528.
5. Dit, omdat het echtpaar verhoudingsgewijs meer spaarde met een gemiddeld lager rendement en minder belegde met een gemiddeld hoger rendement dan volgens de forfaitaire verdeling van de heffingsgrondslag over de rendementsklassen I (sparen) en II (beleggen).

¹ HR 24-12-2021, nr. 21/01243, ECLI:NL:HR:2021:1963.

² Eerste Protocol.

³ Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

In werkelijkheid bestond hun vermogen in 2017 en 2018 voor respectievelijk 79% en 87% uit spaargeld en slechts voor respectievelijk 21% en 13% uit beleggingen. Volgens de forfaitaire verdeling van de rendementsgrondslag zou het spaardeel maar 8% zijn en het beleggingsdeel 92%.

Omdat het gemiddelde rendement op spaartegoeden lager is dan op beleggingen, was het werkelijke rendement op hun vermogen lager dan wat volgens het forfait de norm is.

2.2. Wettelijke regeling box 3

Heffing van inkomstenbelasting in box 3 vindt plaats over het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen.

2.2.1. Wettelijke regeling box 3 t/m 2016

Gedurende de jaren 2001 tot en met 2016 werd de box 3-heffing als volgt berekend:

1. bereken de heffingsgrondslag:
  - a. rendementsgrondslag € .....
  - b. af: heffingvrij vermogen € ..... -/-
  - c. resteert heffingsgrondslag € .....
2. bereken vervolgens het forfaitair box 3-inkomen: heffingsgrondslag x forfaitair rendement van 4%;
3. ten slotte werd het forfaitair box 3-inkomen belast tegen het box 3-tarief.

Het heffingvrij vermogen in de laatste tien jaar bedraagt:

Jaar	Heffingvrij
2013	€ 21.139
2014	€ 21.139
2015	€ 21.330
2016	€ 24.437
2017	€ 25.000
2018	€ 30.000
2019	€ 30.360
2020	€ 30.846
2021	€ 50.000
2022	€ 50.650

Het forfaitair rendement bedroeg vanaf 2001 (!) een vast percentage van 4%. Dat was gebaseerd op een rendement dat alle belastingplichtigen bij de invoering van het nieuwe box 3-systeem in 2001 in de praktijk gemiddeld zouden moeten kunnen behalen zonder dat zij daarvoor (veel) risico hoeven te nemen. Ter kennisname, het rendement op Nederlandse staatsobligaties bedroeg in die tijd circa 4,8%.

Het box 3-tarief bedraagt:

Jaar	Tarief
2001 t/m 2020	30%
vanaf 2021	31%

Op grond hiervan bestond bij belastingplichtigen de beleving dat “de vermogensbelasting” tot en met 2016 bedroeg 30% box 3-tarief over 4% fictief rendement besloeg, ofwel 1,2%.

2.2.2. Wettelijke regeling box 3 vanaf 2017

Per 1 januari 2017 werd de box 3-systematiek aangepast. Mede, omdat door de rentedaling in de loop der tijd een fictief rendement van 4% als irreëel werd ervaren. Vanaf 2017 wordt de verschuldigde box 3-belasting als volgt bepaald:

1. eerst wordt de rendementsgrondslag bepaald, zoals tot 2017 ook geschiedde. Daarop wordt weer in mindering gebracht het heffingvrij vermogen, waarna de heffingsgrondslag resteert;
2. vervolgens wordt die heffingsgrondslag forfaitair verdeeld over rendementsklasse I (spaargedeelte) en rendementsklasse II (beleggingsgedeelte), de zgn. vermogensmix;
3. daarna wordt per rendementsgrondslag een forfaitair rendement bepaald;
4. welk totaal rendement ten slotte wordt belast tegen het box 3-tarief.

De heffingsgrondslag (dus na aftrek van het heffingvrij vermogen) wordt in 2017 en 2018 als volgt verdeeld over rendementsklasse I en II:

2017		2018		Rendeme	Rendeme
van	tot	van	tot	nts-	nts-
				klasse I	klasse II
€ 0	€ 75.000	€ 0	€ 70.800	67%	33%
€ 75.001	€ 975.000	€ 70.801	€ 978.000	21%	79%
€ 975.001	-	€ 978.001	-	0%	100%

Aan rendementsklasse I en rendementsklasse II worden vervolgens de volgende forfaitaire rendementen toegekend:

Forfaitair rendement	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rendementsklasse I (sparen)	1,36%	0,36%	0,13%	0,07%	0,03%	-/- 0,01%
Rendementsklasse II (beleggen)	5,39%	5,38%	5,59%	5,28%	5,69%	5,53%

Dit houdt in dat vanaf 2017 geen box 3-heffing meer werd berekend over een forfaitair rendement van vast 4%, maar op basis van een vermogensmix:

- een deel wordt geacht te zijn gespaard (rendementsklasse I);
- het restant wordt geacht te zijn belegd (rendementsklasse II);

waarbij per rendementsklasse een forfaitair rendement geldt op basis van historische gemiddeld gerealiseerde rendementen.

2.3. Uitspraak Rechtbank Gelderland

De basisprocedure is gevoerd voor de Rechtbank Gelderland. De uitspraken⁴ zijn van 10 februari 2021. De Rechtbank Gelderland liet de aanslagen in stand. De heffing volgens de wettelijke regeling in box 3 sluit aan bij de werkelijkheid, door uit te gaan van een forfaitaire vermogensmix. En die vermogensmix is gebaseerd op werkelijke (gemiddelde) rendementen. Dat gekozen is voor een gemiddelde van de werkelijkheid, houdt verband met de uitvoerbaarheid van de regeling. Dan hoeft niet te worden aangesloten bij de keuze van iedere individuele belastingplichtige. Dat is conform de zgn. “fair balance”.

Tegen deze uitspraken is sprongcassatie ingesteld, zodat het Gerechtshof is overgeslagen maar de procedure rechtstreeks is voortgezet bij de Hoge Raad.

2.4. Conclusie A-G Niessen

Advocaat-Generaal Niessen heeft op 1 november 2021 een conclusie⁵ geschreven over deze zaak. Hij concludeert dat de aanslag niet mag worden opgelegd volgens regelgeving opgenomen in hoofdstuk 5 van de Wet IB 2001, de bepalingen over de heffingsgrondslag bij

⁴ Voor de belastingjaren 2017 en 2018 zijn dat de uitspraken van de Rechtbank Gelderland van 10-02-2021, nrs. AWB 20/3028 en 20/3029, ECLI:NL:RBGEL:2021:639.

⁵ ECLI:NL:PHR:2021:1019.

sparen en beleggen. Hij adviseert de Hoge Raad om de uitspraak van de Rechtbank Gelderland te vernietigen.

2.5. Arrest van de Hoge Raad

Tot en met 2016 vond heffing van inkomstenbelasting in box 3 plaats volgens het lange termijn risico-arme rendement van 4%. In 2017 heeft de wetgever die systematiek verlaten en vindt box 3-heffing plaats volgens een gemiddelde verdeling van de totale heffingsgrondslag over twee rendementklassen (sparen en beleggen) en met rendementen in elke klasse die in voorgaande jaren gemiddeld zijn gerealiseerd in die klassen.

Volgens die vermogensmix wordt – afhankelijk van de grootte van het vermogen – geacht dat steeds een deel wordt gespaard en een deel wordt belegd of volledig wordt belegd. Elk met een eigen forfaitair rendement, waardoor een totaal forfaitair inkomen wordt gecreëerd, dat vervolgens wordt belast. Het is die systematiek, die door de Hoge Raad wordt getorpedeerd.

De strekking van het forfaitaire stelsel van box 3 is het heffen van belasting over het door de belastingplichtige genoten inkomen uit sparen en beleggen. Dit sluit aan bij de algemene strekking van de Wet IB 2001 om een heffing in het leven te roepen naar de, aan het daadwerkelijk genoten inkomen ontleende, draagkracht. Dit betekent dat naar de strekking van de wet buiten de heffing moeten blijven de voordelen die de belastingplichtige niet heeft genoten, maar had kunnen behalen als de belastingplichtige zijn bezittingen daaraan dienstbaar had gemaakt en/of als hij meer geluk had gehad.

Daarnaast mag de Staat zich volgens de Hoge Raad ook niet ongelimiteerd mengen in de keuzes van een burger bij het gebruik of de exploitatie van zijn bezittingen. Met het sinds 2017 geldende forfaitaire stelsel beoogt de wetgever aan te sluiten bij de rendementen die door belastingbetalers in de voorafgaande jaren gemiddeld zijn behaald. Daarmee is verlaten het voordien geldende uitgangspunt dat het forfait is afgestemd op het rendement dat alle belastingplichtigen in de praktijk gemiddeld zouden moeten kunnen behalen zonder dat zij daarvoor (veel) risico hoeven te nemen. Door deze verandering is het forfaitaire stelsel volgens de Hoge Raad verder af komen te staan van een heffing over inkomen waarvan kan worden aangenomen dat een individuele belastingplichtige het daadwerkelijk heeft genoten.

De Hoge Raad oordeelt daarom dat door die fictieve vermogensmix de vermogensrendementsheffing over 2017 en 2018 strijdig is met art. 1 van EP (het recht op ongestoord genot van eigendom) in combinatie met art. 14 EVRM (het verbod op discriminatie). Dit, omdat geen rekening wordt gehouden met de werkelijke keuze door een belastingplichtige in de verdeling van het vermogen over sparen en beleggen, noch met een betrekkelijk risicoloos te behalen rendement maar met gemiddeld gerealiseerde rendementen.

Vervolgens biedt de Hoge Raad rechtsherstel, door het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen niet te baseren op de forfaitaire rendementen van ongeveer € 40.000 per jaar maar op de werkelijk gerealiseerde rendementen over de jaren 2017 en 2018 van resp. € 6.612 en € 3.528.

De Hoge Raad heeft de rechtvaardigheid van belastingheffing terecht van een hogere orde geacht dan de maatschappelijke gevolgen van het arrest, waaronder de gevolgen voor de overheidsfinanciën. Het zal voor de Belastingdienst overigens een hele uitdaging vormen om voor individuele belastingplichtigen een vergelijkbaar “rechtsherstel” te realiseren.

Door het arrest HR 24-12-2021 is nieuw recht ontstaan, dat geldt vanaf die datum.

3. Belang voor de adviespraktijk

3.1. De jaren vóór 2017

Tot en met 2016 vond box 3-heffing plaats over een vast rendement van 4% over de heffingsgrondslag. Dat was het percentage dat aansloot bij rendementen die een belastingplichtige in de praktijk gemiddeld zou moeten kunnen behalen, althans over een langere periode bezien.

Eerder heeft de Hoge Raad al geoordeeld dat dit op zich legitiem is. In een arrest⁶ van 10 juni 2016 heeft de Hoge Raad al over het tot en met 2016 aan de heffing in box 3 ten grondslag liggende forfaitaire stelsel geoordeeld, dat de wetgever bij de vaststelling van het rendementspercentage terecht aansluiting heeft gezocht *“bij de rendementen die belastingplichtigen in de praktijk, indien dit over een langere periode wordt bezien, gemiddeld zouden moeten kunnen behalen zonder dat zij daar (veel) risico voor hoeven te nemen”*.

---

⁶ ECLI:NL:HR:2016:1129.

Dat daarbij sprake is van een zekere ruwheid, is niet onoverkomelijk. Dat is inherent aan een forfaitaire regeling.

In een arrest van 14 juni 2019 heeft de Hoge Raad⁷ over de jaren 2013 en 2014 geoordeeld dat de box 3-heffing op stelselniveau in strijd is met art. 1 EP bij het EVRM. Maar de Hoge Raad paste geen rechtsherstel toe. Het was volgens de Hoge Raad aan de wetgever om de systematiek aan te passen. Het gevolg hiervan was dat alle aanslagen in stand bleven. Met vervolgens weer als gevolg dat de Belastingdienst alle bezwaarschriften in de massaal bezwaarprocedure op 19 juli 2019 heeft afgewezen⁸. De bond voor belastingbetalers is naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 14 juni 2019 over box 3 (van de jaren 2013 en 2014) naar het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) gestapt. De staatssecretaris van Financiën vindt het nog te prematuur om voor de jaren 2013-2016 rechtsherstel te bieden terwijl de juridische procedure bij het EHRM nog niet is afgerond.

In Kamervragen heeft Tweede Kamerlid Omtzigt naar aanleiding van het arrest van 24 december 2021 de volgende vraag gesteld aan de staatssecretaris van Financiën: *“Bent u bereid (...) over te gaan tot een vorm van compensatie inzake de jaren 2013–2016, waarbij het arrest van de Raad van 24 december 2021 als richtsnoer wordt genomen (...)?”* Op die vraag antwoordde de staatssecretaris op 28 januari 2022 kort en bondig *“Nee.”*⁹

Naar onze mening heeft het niet veel zin om nu nog tegen onherroepelijk vaststaande aanslagen over de jaren tot en met 2016 alsnog in bezwaar te komen. Dat bezwaar wordt aangemerkt als een verzoek om ambtshalve vermindering¹⁰. In de uitvoeringsregeling is namelijk bepaald dat een verzoek om ambtshalve vermindering dient te zijn ingediend binnen vijf jaar na het kalenderjaar waarop de aanslag betrekking heeft¹¹. Voor het laatste jaar, 2016, verliep die termijn op 31 december 2021. Verder geldt hierbij ook dat als de onjuistheid van een belastingaanslag voortvloeit uit jurisprudentie die eerst is geweest nadat de belastingaanslag onherroepelijk is komen vast te staan, er geen ambtshalve vermindering wordt verleend. Op deze regel kan de Minister van Financiën een uitzondering maken¹².

⁷ ECLI:NL:HR:2019:816.

⁸ Stcrt. 2019, nr. 40085.

⁹ Antwoord op vraag 19 op Kamervragen 2022Z00005.

¹⁰ Ingevolge art. 9.6 Wet IB 2001 en art. 45aa Uitv.rgl. IB 2001.

¹¹ Art. 45aa, onderdeel a, Uitv.rgl. IB 2001.

¹² Art. 45aa, onderdeel b, Uitv.rgl. IB 2001

Dat laat onverlet dat ook over de jaren tot en met 2016 nog steeds bezwaarschriften lopen. Ook al pleegde de Hoge Raad geen rechtsherstel, in individuele gevallen kon sprake zijn van een buitensporige last. En dat kan leiden tot een verlaging van de box 3-heffing.

Er kan in een individueel geval sprake zijn van een buitensporige last, als aan twee voorwaarden voldaan is:

1. de box 3-heffing dient hoger te zijn dan het daadwerkelijk gerealiseerd rendement op het vermogen;
2. ook het inkomen (waaronder het inkomen uit tegenwoordige arbeid) moet zodanig laag zijn, dat de belastingplichtige moet interen op zijn of haar vermogen om de verschuldigde box 3-heffing te voldoen.

Zie hiervoor onder andere de uitspraak¹³ van het Hof Den Bosch van 12 januari 2022.

Maar vervolgens is in 2017 de forfaitaire vermogensmix in box 3 geïntroduceerd. In zoverre is het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2021 niet relevant voor belastingjaren tot en met 2016. Het is immers juist de forfaitaire vermogensmix vanaf 2017 die de Hoge Raad afwijst. En tot en met 2016 was die forfaitaire vermogensmix er nog niet.

3.2. De jaren vanaf 2017

Het arrest van 24 december 2021 sloeg in als een bom. De Hoge Raad gaf al jaren eerder duidelijke signalen af dat de box 3-heffing op stelselniveau niet deugde. Maar paste tot het Kerstarrest geen rechtsherstel toe. Aangezien het nieuwe kabinet voornemens was om pas in 2025 het box-3 stelsel aan te passen, was dit naar onze interpretatie waarschijnlijk de reden voor de Hoge Raad om niet langer te wachten met het opheffen van de onrechtmatigheid van de huidige box 3-systematiek op stelselniveau.¹⁴ En paste rechtsherstel toe, wetende dat dit budgettair voor de overheidsfinanciën en uitvoeringstechnisch voor de Belastingdienst grote gevolgen zou hebben.

De gevolgen van dit Kerstarrest zijn evenwel nog steeds niet helemaal helder. In de Kamerbrief van 1 februari 2022¹⁵ heeft de staatssecretaris het volgende geschreven: *“Het kabinet beoogt op 4 februari een uitspraak over de jaren 2017 tot en met 2020 te publiceren*

¹³ ECLI:NL:GHSHE:2022:39.

¹⁴ ECLI:NL:HR:2021:1963: rechtsoverweging 3.6.2: *“en dat de wetgever weliswaar sinds 2015 werkt aan spoedige invoering van een heffing op basis van werkelijke rendementen, maar die invoering niet vóór 2025 kan worden verwacht.”*

¹⁵ Kamerbrief van 01-02-2022 nr. 2022-0000035345

in de Staatscourant en op de website van de Belastingdienst, die zo veel mogelijk op hoofdlijnen is. Op die manier wil het kabinet recht doen aan de uitspraak van de Hoge Raad en tegelijkertijd ruimte openlaten voor de complexe besluitvorming die nog moet plaatsvinden over onder andere de exacte doelgroep van het rechtsherstel en de wijze waarop het rechtsherstel plaats zal vinden. Het is een ingewikkeld vraagstuk waar zorgvuldig naar gekeken moet worden.”

Maar één ding is wel helder: voor de belastingplichtige is het vanaf 24 december 2021 “cherry-picking”:

- als het werkelijke rendement over 2017 of een later jaar lager is dan het forfaitaire rendement, kan de belastingplichtige opteren voor box 3-heffing over het lagere werkelijke rendement;
- als het werkelijke rendement over 2017 of een later jaar hoger is dan het forfaitaire rendement, kan de belastingplichtige opteren voor box 3-heffing over het forfaitaire rendement, ondanks het hogere werkelijke rendement.

Daarbij lijkt het voor de hand te liggen dat moet worden gekeken naar het gehele vermogen van een belastingplichtige en het rendement dat met dat gehele vermogen (abstraherend van het heffingvrij vermogen) wordt gerealiseerd. Dat betekent concreet¹⁶:

- niet eerst liquide middelen of andere slecht renderende vermogensbestanddelen uit het vermogen elimineren;
- bij de bepaling van het werkelijke rendement ook rekening houden met negatieve (betaalde) rente op bankrekeningen.

3.2.1. Aanslagen waartegen bezwaar is aangetekend

Veel bezwaarschriften tegen de box 3-heffing zijn aangemerkt als een massaal bezwaar¹⁷:

- voor het jaar 2017 ⇨ zie Stcrt. 2018, nr. 39781;
- voor het jaar 2018 ⇨ zie Stcrt. 2019, nr. 23335;
- voor het jaar 2019 ⇨ zie Stcrt. 2020, nr. 24107;
- voor het jaar 2020 ⇨ zie Stcrt. 2021, nr. 13714.

¹⁶ Aspecten die aan de orde kwamen tijdens voornoemd RB-Webinar “Box 3: Heden, verleden en toekomst” d.d. 14 februari 2022.

¹⁷ Als bedoeld in art. 25c AWR.

Kennelijk gaat het (zowel bezwaren die meelopen in de massaal bezwaarprocedure als individuele bezwaren) om ongeveer 68.000 bezwaarprocedures over 2017, 50.000 bezwaarprocedures over 2018, 40.000 bezwaarprocedures over 2019 en 50.000 bezwaarprocedures over 2020.¹⁸ Het budgettaire belang is enorm. De totale belastingopbrengst uit box 3 bedraagt € 4 mld. tot € 4,5 mld. per jaar, ofwel over een tijdvak van 2017 – 2020 ca. € 20 mld. Daarvan heeft ca. € 600 mln. – € 800 mln. per jaar betrekking op spaargelden.

De uitspraak van de Hoge Raad van 24 december 2021 vormt een uitspraak in het kader van massaal bezwaar over de jaren 2017 en 2018. Dat betekent dat de inspecteur de bezwaarschriften over die jaren 2017 en 2018 die zijn aangemerkt als massaal bezwaar kan afwerken met inachtneming van deze uitspraak. Uitspraak diende plaats te vinden binnen zes weken na 24 december 2021, ofwel uiterlijk op 4 februari 2022. Op 4 februari heeft het ministerie van Financiën collectieve uitspraken op bezwaar¹⁹ gedaan. En dan niet alleen voor de jaren 2017 en 2018, maar tegelijkertijd ook voor de jaren 2019 en 2020 omdat volgens de staatssecretaris van Financiën voor deze laatste twee jaren geen ander inzicht kan bestaan. De wet biedt niet de mogelijkheid om tegen deze collectieve uitspraken beroep in te stellen.²⁰ Deze staan dan ook onherroepelijk vast.

Bij deze aanwijzingen gaat het om bezwaarschriften tegen de aanslagen inkomstenbelasting 2017 tot en met 2020 *“waarop ten tijde van de dagtekening van de hiervoor genoemde besluiten nog geen uitspraak is gedaan of die tijdig zijn ingediend tot en met 3 februari 2022”*.²¹

Het is een uitspraak op hoofdlijnen, waarin het bezwaar wordt toegekend. Daarbij wordt enerzijds recht gedaan aan het arrest HR 24-12-2021. Maar anderzijds wordt ruimte open gelaten voor de nog te volgen complexe besluitvorming.

De Belastingdienst dient nu binnen zes maanden na 4 februari 2022, ofwel vóór 4 augustus 2022 uitvoering te geven aan deze collectieve uitspraken en rechtsherstel te realiseren voor de belastingplichtigen die zijn aangesloten bij het massaal bezwaar. Dit is een enorme klus voor de Belastingdienst, waarbij voor zo'n 120.000 zaken op individueel niveau de bezwaren

¹⁸ Kamerbrief van 01-02-2022, nr. 2022-0000035345.

¹⁹ Stcrt. 2022, nr. 4198.

²⁰ Zie artikel 25e, lid 3, laatste volzin AWR.

²¹ Stcrt. 2022, nr. 4198.

moeten worden beoordeeld. Zo dient te worden bepaald in die 120.000 zaken wat het werkelijke rendement over het vermogen is geweest. Wil je dat kunnen doen, dient uiteraard voorafgaand beleid te worden geformuleerd: bij wie wordt rechtsherstel toegepast en hoe komt dat rechtsherstel eruit te zien.

Daarbij plaatst de staatssecretaris van Financiën op voorhand al een opvallende uitspraak²²: *“Het rechtsherstel zal dan later plaatsvinden. Dit kan juridische consequenties hebben (ingebrekestelling en dwangsommen). Het kabinet is van mening dat het voordeel van zorgvuldige besluitvorming zwaarder weegt”*. Belastingplichtigen dienen er dan ook rekening mee te houden dat de compensatie niet voor 4 augustus aanstaande zal hebben plaatsgevonden.

Concreet betekent dit dat de belastingplichtige vooralsnog in geval van aanslagen waartegen bezwaar is aangetekend geen actie hoeft te ondernemen: de actie ligt bij de Belastingdienst. Die dient nu concreet op individueel niveau uitvoering te geven aan de collectieve uitspraken. Het spreekt voor zich dat naar mate de termijn van 4 augustus 2022 naderbij komt, de alertheid ook recht evenredig moet toenemen.

3.2.2. Aanslagen die al wel onherroepelijk vaststaan

Voor aanslagen inkomstenbelasting 2017 die onherroepelijk vaststaan, dient uiterlijk op 31 december 2022 een verzoek om ambtshalve vermindering te worden ingediend. Als er in de maand augustus 2022 vanuit de politiek nog geen duidelijkheid is, verdient het aanbeveling om met de client in overleg te gaan. Op dat moment dienen de relevante stukken te worden opgevraagd waarmee het werkelijke rendement kan worden berekend. Als er eind november 2022 nog geen duidelijkheid is, dan kan begin december 2022 een ambtshalve verzoek worden ingediend over het jaar 2017.

Op grond van het besluit “Besluit Fiscaal Bestuursrecht”²³ van 15 oktober 2021 verleent de inspecteur geen ambtshalve vermindering of teruggaaf van belasting als sprake is van nieuwe jurisprudentie of nieuwe beleid.

De staatssecretaris van Financiën mag echter een afwijkende regeling treffen. Daar is tot op heden (21 februari 2022) bij ons weten nog niet concreet sprake van, maar er valt druk

²² Kamerbrief van 01-02-2022 nr. 2022-0000035345.

²³ Besluit van 15-10-2021, nr. 2021-9584, Stcrt 2021, nr. 44622.

vanuit de Tweede Kamer te bespeuren om ook voor belastingplichtigen die niet hebben meegelopen in de massaal bezwaarprocedure een oplossing te bedenken.

De meest recente uitingen van de staatssecretaris van Financiën luiden als volgt:

- *“De reikwijdte van de groep belastingplichtigen die in aanmerking komen voor herstel is op dit moment nog niet bepaald, maar wij zullen zeer serieus meewegen of de groep die geen bezwaar heeft gemaakt ook onder het rechtsherstel zal vallen.”²⁴;*
- *“Ik benadruk daarbij dat het feit dat in de uitspraak is vermeld dat herstel zal plaatsvinden voor degenen die rechtsgeldig bezwaar hebben gemaakt, niet uitsluit dat uiteindelijk ook andere groepen belastingplichtigen in aanmerking komen voor rechtsherstel.”²⁵;*
- *“Als het om een één-op-één situatie gaat, dan zou je vanuit het rechtvaardigheidsgevoel en het gelijkheidsbeginsel zeggen dat het ook moet gelden voor de mensen die geen bezwaarschrift hebben ingediend, maar in een vergelijkbare situatie verkeren. Dat is het eerste gevoel.”²⁶*

De staatssecretaris van Financiën is terughoudend vanwege de budgettaire gevolgen van rechtsherstel en hoe arbeidsintensief de afwikkeling door de Belastingdienst wordt.

Ons advies luidt om ten aanzien van aanslagen vanaf 2017 die onherroepelijk vaststaan de ontwikkelingen in de politiek af te wachten. In de bijlage bij Kamerbrief van 1 februari 2022²⁷ heeft de staatssecretaris het advies van de Landsadvocaat gepubliceerd. In dit advies concludeert de Landsadvocaat dat een inspecteur juridisch niet gehouden is om in alle gevallen waarin geen of te laat bezwaar is gemaakt, tot ambtshalve vermindering over te gaan. Wel geeft de Landsadvocaat aan dat er hierover anders gedacht kan worden, blijkt in de uitspraak van rechtbank Noord-Holland van 7 januari 2022.²⁸ Het bezwaarschrift tegen de IB-aanslag 2017 was in deze zaak te laat ingediend en daarom aangemerkt als een verzoek om ambtshalve vermindering. De inspecteur had het verzoek afgewezen. Tegen deze afwijzing ging de belastingplichtige in beroep. De rechtbank heeft op grond van het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2021 het beroep gegrond verklaard en rechtsherstel geboden. Het is niet bekend of in deze zaak gewezen is op het kader zoals dat is opgenomen in artikel 9.6 Wet IB 2001 jo. artikel 45aa onderdeel b, Uitvoeringsregeling IB 2001. Tegen deze uitspraak is door de Belastingdienst hoger beroep ingesteld. Het is

²⁴ Zie het antwoord van 28-02-2022 op Kamervragen van Tweede Kamerleden Inge van Dijk en Idsinga, nr. 2021Z00071, vraag 3.

²⁵ Kamerbrief van 01-02-2022, nr. 2022-0000035345.

²⁶ Uitspraak gedaan op 02-02-2022 tijdens het Tweede Kamer debat.

²⁷ Kamerbrief van 01-02-2022 nr. 2022-0000035345

²⁸ ECLI:NL:RBNHO:2022:867

daarom nog niet duidelijk wat deze uitspraak betekent voor anderen die niet tijdig bezwaar hebben gemaakt voor 2017 of latere belastingjaren.

Ook tijdens het RB-Webinar “Box 3: Heden, verleden en toekomst” d.d. 14 februari 2022 van het RB werd veelvuldig en in meerdere bewoordingen de vraag gesteld of nu wel of geen rechtsherstel mogelijk is voor diegenen die niet eerder bezwaar hebben aangetekend. Een aantal belastingplichtigen of diens adviseurs heeft nu eenmaal in het verleden geen bezwaar aangetekend omdat ze geen vertrouwen in de uitkomst van de massaalbezwaarprocedure hadden of geen kosten van een bezwaarprocedure wilden maken. Dat is een vraag die voor veel belastingplichtigen begrijpelijkerwijze spannend is, maar helaas nog niet beantwoord kan worden.

3.2.3. Aanslagen die nog niet onherroepelijk vaststaan

Als een aanslag inkomstenbelasting over 2017 of later jaar nog niet onherroepelijk vaststaat, kan wel bezwaar worden aangetekend. Bezwaar is zinvol als het totale forfaitaire rendement met inachtneming van de vermogensmix hoger is dan het werkelijk gerealiseerde rendement. Dat is vooral aan de orde bij belastingplichtigen, die in werkelijkheid meer spaarden dan volgens de vermogensmix. Want dan worden zij niet aangeslagen op basis van de werkelijke verdeling van hun vermogen over sparen en beleggen, maar volgens de forfaitaire wettelijke verdeling, de gefingeerde vermogensmix.

Maar naar onze mening is het ook zinvol om bezwaar aan te tekenen tegen aanslagen als een belastingplichtige weliswaar wel volgens de vermogensmix zou hebben gespaard / belegd, maar zijn totale werkelijk rendement lager is dan het totale forfaitaire rendement. Dat, vanwege de overweging van de Hoge Raad in 3.3.5 van het arrest: *“Met het sinds 2017 geldende forfaitaire stelsel beoogt de wetgever aan te sluiten bij de rendementen die door belastingbetalers in de voorafgaande jaren gemiddeld zijn behaald. Daarmee is verlaten het voordien geldende uitgangspunt dat het forfait is afgestemd op het rendement dat alle belastingplichtigen in de praktijk gemiddeld zouden moeten kunnen behalen zonder dat zij daarvoor (veel) risico hoeven te nemen. Door deze verandering is het forfaitair stelsel verder af komen te staan van een heffing over inkomen waarvan kan worden aangenomen dat een individuele belastingplichtige het daadwerkelijk heeft genoten.”*

De wetgever gaat immers vanaf 2017 niet meer uit van *“rendementen die belastingplichtigen in de praktijk, indien dit over een langere periode wordt bezien, gemiddeld zouden moeten kunnen behalen zonder dat zij daar (veel) risico voor hoeven te nemen”*, maar uit van *“een*

gemiddelde verdeling van het box 3-vermogen over spaargeld en beleggingen (de vermogensmix) en bij de rendementen die door belastingplichtigen in voorafgaande jaren gemiddeld zijn behaald op die vermogensonderdelen.”

Het is dus niet alleen de vermogensmix die de Hoge Raad torpedeert, maar ook het forfaitaire rendement over de vermogensklassen. Kortom, als het werkelijke rendement van een belastingplichtige over zijn rendementsgrondslag lager is dan het forfaitaire rendement, mag de belastingplichtige eisen dat heffing plaatsvindt over dat werkelijke in plaats van het forfaitaire rendement.

Over aanslagen die op of na 24 december 2021 worden opgelegd zegt de staatssecretaris van Financiën het volgende: *“Daarnaast wordt momenteel uitgewerkt op welke wijze tot herstel wordt gekomen van de op of na 24 december 2021 opgelegde definitieve aanslagen en navorderingen. Daarvoor hoeven de betrokken burgers nu geen actie te ondernemen.”*²⁹

Ons advies is even om toch – ter meerdere zekerheid ter behoud van rechten – bezwaar aan te tekenen tegen aanslagen die zijn opgelegd op of na 24 december 2021.

Volgens een Kamerbrief³⁰ d.d. 24 januari 2022 legt de Belastingdienst overigens geen aanslagen (meer) op over de jaren 2017-2021 als er sprake is van inkomen in box 3. Dit, in afwachting van nadere besluitvorming over de box 3-heffing vanaf 2017. Daarbij gelden twee uitzonderingen:

1. als sprake is van een verjaringsrisico, waardoor geen aanslagen of navorderingsaanslagen meer zouden kunnen worden opgelegd (dit geldt vooral voor de jaren 2017 en 2018);
2. als de belastingplichtige een belang heeft bij het opleggen van de aanslag, bijvoorbeeld in het kader van voorlopige aanslagen met een teruggave, verliesverrekening en middelingsverzoeken.

Dat kan ook met zich meebrengen dat de definitieve aanslagen IB/PH over 2021 niet voor 1 juli 2022 worden opgelegd als sprake is van box 3-inkomen. De staatssecretaris van Financiën is op zoek naar een uitvoerbare wijze van rechtsherstel: tijdig, zorgvuldig en zo eenvoudig (lees: geautomatiseerd) als mogelijk is. En een praktisch uitvoerbare wijze van

²⁹ Antwoord Kamervragen Tweede Kamerlid Omtzigt 2022Z00005, vraag 14.

³⁰ Nr. 2022-000002040.

herstel betekent voor verschillende belastingjaren zo eenvormig mogelijk, zoveel mogelijk geautomatiseerd en massaal uit te voeren.

Tijdens voornoemd RB-Webinar “Box 3: Heden, verleden en toekomst” vroeg men zich af wat dit betekent voor de belastingrente³¹ in IB-aanslagen, die nu zeer welbewust door de Belastingdienst vertraagd worden opgelegd omdat sprake is van box 3-vermogen. Voor die aanslagen loopt de renteteller immers langer door. Waarbij de oorzaak van die vertraging enkel en alleen aan de zijde van de Belastingdienst ligt. Het kan welhaast niet anders zijn dan dat het kabinet hiervoor een voorziening zouden moeten treffen. Het op de rem trappen door het ministerie van Financiën bij het opleggen van IB-aanslagen over de jaren tot en met 2021 zou anders voor belastingplichtigen in een aantal gevallen een niet te rechtvaardigen (extra) belastingrentelast met zich meebrengen. Omdat niet zeker is of het ministerie van Financiën een tegemoetkoming in de belastingrentelast gaat geven, is het raadzaam om tijdig de Belastingdienst te verzoeken om een voorlopige aanslag op te leggen.

3.2.4. Aangiften over 2017 en latere jaren die nog moeten worden ingediend

Ook over aangiften die over 2017 en latere jaren nog moeten worden ingediend, mag het standpunt worden ingenomen dat de heffingsgrondslag bij sparen en beleggen wordt gevormd door het werkelijke rendement over de heffingsgrondslag in plaats van het wettelijke forfaitaire rendement.

Hierbij is een waarschuwing op zijn plaats. Een belastingplichtige mag vanaf 2017 de grondslag voor box 3-heffing bepalen op basis van het werkelijke rendement in plaats van het forfaitaire rendement. In zoverre werkt het arrest HR 24-12-2021 ook door naar o.a. de hoogte van toeslagen en eigen bijdrage CAK. Maar ook de hoogte van het vermogen kan een rol blijven spelen. Kortom, als je gaat “afwijken” in aangiftesoftware om goed uit te komen voor de box 3-heffing op basis van het werkelijke rendement, zorg er dan wel voor dat het vermogen voor onder andere de toeslagen juist blijft verwerkt.

De wijziging van het box 3-inkomen kan overigens ook gevolgen hebben voor drempelbedragen in het kader van de aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten, giften en dergelijke. Dit, omdat het drempelinkomen wordt gevormd door het verzamelinkomen (het totaal van iemands inkomsten en aftrekposten in box 1, 2 én 3) vóór toepassing van de persoonsgebonden aftrek. Als het box 3-inkomen daalt doordat mag worden uitgegaan van

---

³¹ Artikel 30hb AWR jo artikel 1, onderdeel a, Besluit belasting- en invorderingsrente

een lager werkelijk rendement in plaats van het hogere forfaitaire rendement, daalt het drempelinkomen navenant waardoor men onder omstandigheden meer aftrek kan krijgen.

Als de aangifte software die optie niet toestaat, kan ook aangifte worden gedaan over het wettelijke forfaitaire rendement. Zodra de aanslag wordt opgelegd kan er vervolgens bezwaar worden aangetekend en kan alsnog gevorderd worden dat de vermogensrendementheffing plaatsvindt over het werkelijke inkomen in plaats van het forfaitaire inkomen. Ons advies is om de aangifte te doen zoals volgt uit het aangifte software en dan vervolgens tegen de belastingaanslag zelf (als deze al met box 3 vermogen wordt opgelegd) bezwaar te maken. RB-leden kunnen hiervoor gebruik maken van het fiscale model bezwaarschrift tegen de aanslag inkomstenbelasting box 3 die te vinden is op de website van het RB.

Als het werkelijk behaald rendement hoger is dan het forfaitaire rendement kan er overigens geen correctie op de aangifte plaatsvinden. Noch bij een definitieve aanslag een navordering worden opgelegd. Dan kan gewoon het wettelijke systeem worden gevolgd.

3.2.5. Voorlopige aanslagen inkomstenbelasting 2022

De voorlopige aanslagen inkomstenbelasting 2022 zijn inmiddels opgelegd. Daarin kon de Belastingdienst de gevolgen van het arrest van 24 december 2021 nog niet verwerken. De Belastingdienst meldt hierover op haar site het volgende: *“Als op een later moment blijkt dat de wijzigingen invloed hebben op de belasting die u in 2022 moet betalen, dan herstellen we dit in de definitieve aanslag 2022. U hoeft hiervoor zelf geen actie te ondernemen.”*³²

Wij adviseren om deze lijn te volgen. Alleen als het om een groter belang gaat, kan de belastingplichtige verzoeken om een aanpassing van de voorlopige aanslag. Anders moet de belastingplichtige te lang op zijn/haar geld wachten.

3.2.6. Samenvatting

Recapitulerend gelden per situatie onze adviezen voor de jaren vanaf 2017 als volgt:

- aanslagen waartegen bezwaar is aangetekend ⇒ uitspraak op bezwaar afwachten, waarbij de Belastingdienst het bezwaar zal moeten toekennen;
- aanslagen die al wel onherroepelijk vaststaan ⇒ afwachten hoe de politiek reageert;

---

³² Nieuwsbericht Belastingdienst actueel d.d. 11-01-2022.

- aanslagen die nog niet onherroepelijk vaststaan ⇒ bezwaar aantekenen;
- aangiften over 2017 en latere jaren die nog moeten worden ingediend ⇒ werkelijke rendement over box 3-heffingsgrondslag opnemen, of ons advies: aangifte conform wettelijke regeling indienen en vervolgens na het opleggen van de aanslag in bezwaar gaan;
- voorlopige aanslagen inkomstenbelasting 2022 ⇒ niets doen, wordt gecorrigeerd bij het opleggen van de definitieve aanslagen tenzij de box 3-heffing over het werkelijk rendement substantieel lager is.

4. Wanneer is actie wenselijk

Eigenlijk kan vanaf 2017 altijd worden geëist dat inkomstenbelasting in box 3 plaatsvindt over het werkelijke inkomen in plaats van het forfaitaire inkomen.

In de praktijk zal dat vooral aan de orde zijn als:

- een belastingplichtige relatief meer spaart dan hij volgens de vermogensmix zou moeten doen;
- bij beleggingen sprake is van een slecht beleggingsresultaat, althans lager is dan de forfaitaire voordelen volgens rendementsklasse II. Denk daarbij in de afgelopen jaren aan:
  - beleggingen in (staats)obligaties;
  - waardeverlies op beleggingsvermogen (vooral in het jaar 2018!);
  - verlies door een niet-verhuurde vakantiewoning of beleggingspand;
  - beleggingen in winkelpanden in de Coronajaren, omdat huurpenningen niet inbaar bleken;
  - verpachte landbouwgronden;
  - laagrentende of renteloze vorderingen, zoals een aantal niet-gedefiscaliseerde vorderingen uit hoofde van een erfrechtelijke verkrijging

Dat laat onverlet dat het in de praktijk lastig zal zijn om het werkelijke rendement op het vermogen in box 3 te bepalen:

- met welke baten moet bij de bepaling van het werkelijke rendement rekening worden gehouden, denk daarbij vooral aan (nog niet gerealiseerde) waardeinstijging van beleggingen (vastgoed en effecten);
- met welke kosten mag bij de bepaling van het rendement rekening worden gehouden, denk daarbij aan:

- vastgoed ⇒ afschrijvingskosten, onderhoudskosten, administratiekosten, enzovoort;
- effecten ⇒ kosten van het aanhouden van beleggingen (zoals kosten die banken in rekening brengen voor het aanhouden van een effectenrekening),
 beleggingsadvieskosten, koersverliezen, enzovoort;
- vorderingen ⇒ afwaarderingen wegens oninbaarheid;
- wat zijn de gevolgen als forse dalingen op de aandelenmarkt of vastgoedmarkt zich voordoen.

Allemaal vragen, die nog niet beantwoord kunnen worden. Waarbij een belangrijke vraag luidt of je bij het bepalen van het werkelijke rendement ook waardemutaties moet meenemen? Ook hierover heeft staatssecretaris van Financiën advies ingewonnen: *“Zij geven aan dat voor het rechtsherstel bij de bepaling van het werkelijke rendement naar hun mening tevens rekening moet worden gehouden met de waardemutaties van de onderliggende vermogensbestanddelen. Dat betekent dat ook bijvoorbeeld de koersstijging of – daling van aandelen en de toename of afname van de waarde van onroerend goed tot het rendement behoren.”*³³

Daarbij is voor de Belastingdienst een belangrijk aspect in de uitvoering dat de Belastingdienst op dit moment (nog) niet over de vereiste informatie beschikt om het werkelijke rendement te kunnen bepalen. Rente- en dividendstromen worden wel geresigneerd, maar bijvoorbeeld geen huren of pachten, Laat staan dat de Belastingdienst beschikt over informatie over aftrekbare kosten.

Ook tijdens voornoemd RB-Webinar “Box 3: Heden, verleden en toekomst” werden veel vragen gesteld over de bepaling van het werkelijke rendement, zoals:

- mag je rekening houden met afschrijvingskosten op vastgoed en zo ja, mag je die dan bepalen volgens het Winst uit onderneming-regime?;
- hoe ga je om met deposito’s die pas na vijf jaar voor het eerst rente uitkeren: geldt daarvoor een vorm van matching principe?

Ook bestaat bij de deelnemers van het RB-Webinar veel onduidelijkheid over het antwoord op de vraag hoe je zou moeten of kunnen omgaan met waardemutaties. Het is helder dat niet alleen zal worden gekeken naar de daadwerkelijk gerealiseerde inkomsten uit vermogensbestanddelen, maar ook naar de waardemutaties van die

---

³³ Kamerbrief van 01-02-2022 nr. 2022-0000035345.

vermogensbestanddelen. Anders zou bijvoorbeeld iedereen groeifondsen (fondsen die geen dividend uitkeren maar alle winsten herbeleggen) kopen in plaats van fondsen die wel dividend uitkeren. Een wel bekend verschijnsel onder de oude Wet IB 1964. Interessant in dit kader is de uitspraak van Rechtbank Noord-Nederland van 9 november 2021³⁴ waarbij de rechter in de bepaling van het werkelijk rendement het vermogensverlies van dat jaar buiten beschouwing liet.

Eén vraag is overigens door de Hoge Raad al wel eerder beantwoord: dien je bij het bepalen van het daadwerkelijke rendement uit te gaan van het nominale rendement of van het reële rendement (lees: na inflatiecorrectie). Dit, omdat in de parlementaire geschiedenis bij de invoering van het box 3-systeem aanwijzingen bestaan dat je mag uitgaan van het reële rendement. De Hoge Raad³⁵ is hier evenwel duidelijk in geweest: je moet uitgaan van het nominale rendement. Interessant is het antwoord van de staatssecretaris van Financiën op de vraag van het Eerst kamerlid Essers. *“Vraag van de heer Essers (CDA): Is de staatssecretaris het met mij eens dat als we het over het werkelijke rendement hebben, dat het rendement is na inflatie? Antwoord staatssecretaris van Financiën: De logische heffingsgrondslag is het reële rendement, dus na inflatie.”*³⁶

5. Aangekondigd nieuw regime box 3

In het coalitieakkoord³⁷, en dan met name op blz. 21 van de budgettaire bijlage, is het volgende opgenomen: *“Invoeren werkelijk rendement box 3 en belasten verhuurd vastgoed: Per 2025 zal er een nieuw box 3 stelsel op basis van reëel rendement worden ingevoerd, waarbij inkomsten uit vermogen worden belast op basis van werkelijk rendement. Vooruitlopend daarop zal per 2023 de leegwaardratio worden afgeschaft, waardoor de belasting van het rendement op verhuurd vastgoed in box 3 meer zal gaan aansluiten bij de praktijk. Dit draagt bij aan meer balans in het huidige fiscale regime voor particulieren en beleggers die woningen voor de verhuur financieren in box 3. De opbrengst hiervan, samen met een extra budget van 200 miljoen euro, wordt gebruikt om de vrijstelling in box 3 te verhogen naar ca. 80.000 euro. In het nieuwe box 3 stelsel zal sparen en beleggen direct op reëel rendement worden belast; de waardeontwikkeling van vastgoed zal aanvankelijk echter*

---

³⁴ ECLI:NL:RBNNE:2021:4802

³⁵ Hoge Raad 14-06-2019, ECLI:NL:HR:2019:816, r.o. 2.6.2.

³⁶ Belastingplan 2022: Verslag EK 2021/2022, nr. 11, item 8 d.d. 14 december 2022

³⁷ Coalitieakkoord 2021-2025 “Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst” gesloten tussen VVD, D66, CDA en ChristenUnie, gedagtekend op 15 december 2021.

nog forfaitair worden belast, waarbij zo snel als mogelijk de overstap wordt gemaakt naar werkelijk rendement.”

Dat het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2021 een reden vormt om het beoogde invoeringstijdstip van deze plannen van 2025 naar voren te halen, lijkt ons evident.

Kennelijk is ook de staatssecretaris van Financiën inmiddels die mening toegedaan. Hij stelt op 28 januari 2022 het volgende: *”De wetgeving is momenteel niet in lijn met het arrest van de Hoge Raad. Het is onwenselijk om deze situatie voort te laten bestaan tot de invoering van de vermogensrendementsheffing over het werkelijke rendement met de beoogde inwerkingtredingsdatum 2025. Onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn om de wetgeving eerder aan te passen.”*³⁸

6. Ten slotte

Uit de kamerbrief³⁹ en het Tweede Kamer debat op 2 februari 2022 blijkt het volgende. De staatssecretaris van Financiën maakt duidelijk onderscheid tussen drie tijdvakken:

1. het verleden ⇒ de jaren 2017 t/m 2020;
2. het heden ⇒ de jaren 2021 t/m 2024;
3. de toekomst ⇒ de jaren vanaf 2025.

Ten aanzien van het verleden wordt het (massaal) bezwaar afgewikkeld. Het is denkbaar dat de termijn van 4 augustus daarbij niet wordt gehaald. Daarnaast denkt de staatssecretaris over een vorm van compensatie voor diegenen die geen bezwaar hebben aangetekend.

Ten aanzien van het heden denkt de staatssecretaris van Financiën na over noodwetgeving. Hij stelt in de kamerbrief⁴⁰: *”De huidige situatie is niet langer houdbaar. Dat maakt invoering van het stelsel op basis van werkelijk rendement zo mogelijk nog urgenter. Omdat dat op z’n vroegst kan per 2025, kijkt het kabinet ook naar mogelijkheden voor aanpassingen voor de tussenliggende jaren. Ook hier speelt een dilemma. Hoe groter het beroep op de uitvoering voor de hersteloperatie en de noodwetgeving voor tussenliggende jaren, hoe groter de kans op vertraging bij invoering van het nieuwe stelsel”.*

³⁸ Antwoord op vraag 6 van de Kamervragen van Tweede Kamerlid Vd Lee, nr. 2021Z24255.

³⁹ Kamerbrief van 01-02-2022 nr. 2022-0000035345.

⁴⁰ Kamerbrief van 01-02-2022 nr. 2022-0000035345.

Ten aanzien van de toekomst houdt de staatssecretaris vast aan wat is opgenomen in het coalitieakkoord: box 3-heffing over het werkelijke rendement, met inachtneming van waardeontwikkelingen van vermogensbestanddelen.

Daarbij heeft de staatssecretaris van Financiën tijdens het Tweede Kamer debat op 2 februari 2022 de toezegging gedaan dat hij vóór 1 april 2022 een richtingennotitie presenteert: *“Ik wil daarover heel graag de dialoog met de Kamer voortzetten, ook op basis van een richtingennotitie waarin de opties en de afwegingen die ik net maakte met u gedeeld worden, voordat daar besluiten over genomen worden. Dan denk ik toch echt aan uiterlijk 1 april. En dat moet ook, omdat wij tegelijkertijd verdergaan met de afwikkeling van de bezwaarschriften van 2017 en 2018. Ik kan hier al zeggen dat we 2019 en 2020 ook meenemen, omdat de rechtsvraag waar de Hoge Raad antwoord op heeft gegeven ook voor die jaren voorligt. (...) We willen in één keer 2017, 2018, 2019 en 2020 afwickelen”*.

Wat is daarbij de teneur uit het Tweede Kamer debat van 2 februari 2022:

- tot 1 april 2022 zal er niet veel meer duidelijkheid komen over de afwikkeling van het box 3-dilemma. Zo krijgen we pas tegen die tijd meer inzicht op antwoorden op de volgende vragen:
  - wie krijgen rechtsherstel;
  - hoe luidt dat rechtsherstel;
  - hoe dient het werkelijk rendement te worden bepaald;
  - hoe komt de regeling over de jaren 2022 – 2024 te luiden;
- de staatssecretaris van Financiën zoekt naar oplossingen, die zoveel mogelijk geautomatiseerd kunnen lopen. Geen handwerk;
- daarom is het onwaarschijnlijk dat er een tegenbewijsregeling komt, dat impliceert te veel handelingen door de Belastingdienst;
- de staatssecretaris van Financiën sluit zelfs een terugkeer van de vermogensbelasting niet uit. Daartoe zijn ook (initiatief)wetsvoorstellen en moties (ook door coalitiepartijen) in de Tweede Kamer ingediend.

Een belangrijk aandachtspunt is dat het Europese recht rechtsbescherming biedt wanneer het ministerie van Financiën het rechtsherstel zoals dat door de Hoge Raad is aangegeven anders uitwerkt dan verwacht zou mogen worden. Dit betekent dat de belastingplichtige altijd naar het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) kan stappen wanneer het rechtsherstel onredelijk voor de belastingplichtige uitpakt.

7. Conclusie

Het spreekt voor zich dat nog niet alle vragen die opkomen na het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2021 beantwoord kunnen worden. Het is daarom belangrijk om de actuele ontwikkelingen over dit onderwerp te blijven volgen. Het is en blijft maatwerk.

Den Haag, 21 februari 2022

Register Belastingadviseurs

Bureau Vaktechniek

Disclaimer

De informatie in deze notitie heeft een signalerend karakter, is niet bedoeld als advies en de ontvanger/gebruiker kan hieraan geen rechten ontleen. Ondanks de zorgvuldige samenstelling van de inhoud van deze notitie kan het Register Belastingadviseurs geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor schade, direct dan wel indirect, ten gevolge van eventuele fouten, vergissingen of onvolledigheden van de aangeboden informatie. Deze notitie kan verwijzen naar andere websites of andere bronnen. Het Register Belastingadviseurs heeft geen controle of zeggenschap over zulke andere websites en bronnen en is niet verantwoordelijk of aansprakelijk voor de beschikbaarheid, de inhoud en de veiligheid daarvan, noch voor eventuele inbreuken op auteursrechten of andere intellectuele eigendomsrechten via zulke websites of bronnen. Het is de ontvanger/gebruiker van deze notitie niet toegestaan deze te vermenigvuldigen, te distribueren, te verspreiden of tegen vergoeding beschikbaar te stellen aan derden, zonder uitdrukkelijke, schriftelijke toestemming van het Register Belastingadviseurs.